

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ**

H 9

DOM
2024-04-25
Meddelad i Luleå

Mål nr
697-24

KLAGANDE

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2024-04-16, dnr 18075-2024,
bilaga 1

SAKEN

Skydds jakt på varg

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandena.

BAKGRUND OCH PARTERNAS INSTÄLLNING

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade om skydds jakt efter en (1) varg i Norrtälje kommun, Stockholms län. Skyddsjakten får bedrivas dygnet runt från beslutets datum till och med den 31 maj 2024, dock längst till dess att en varg fällts inom jaktområdet eller till annat beslutats. Länsstyrelsen förordnade även att beslutet ska gälla utan hinder av att det överklagas. Skälen för beslutet anges i bilaga 1.

Beslutet har överklagats av [REDACTED] båda yrkar att det ska upphävas. Förvaltningsrätten har tidigare avslagit yrkanden om inhibition.

Vad [REDACTED] anför

Kraven för att bevilja skydds jakt är inte uppfyllda eftersom allvarlig skada inte är för handen. Länsstyrelsen har inte heller visat att det inte finns någon annan lämplig lösning än att döda vargen och beslutet försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för vargstammen. De rättsliga utgångspunkterna är att vargen är en strikt skyddad art. Undantag från det strikta skyddet kräver bl.a. att det är frågan om ett konkret enskilt fall och att det kan uppfylla ett klart definierat behov.

Kammarrätten i Sundsvall har i dom den 2 november 2022 i mål nr 1935-22 uttalat att det åligger länsstyrelsen att visa att en varg är mer benägen att angripa tamdjursbesättningar än ”genomsnittsvargen”. I målet hade det bara skett ett angrepp på boskap under den aktuella tolv månadersperioden vilket inte ansågs tillräckligt för att visa detta. Ett dödat nötkreatur bedömdes inte tillräckligt för att uppfylla kravet på risk för allvarlig skada.

Naturvårdsverkets nya riktlinjer, vilka inte är bindande, anger att ett angrepp är

tillräckligt för beslut om skyddsjakt saknar stöd i författning och praxis.

Domstolen bör bortse från de riktlinjerna. Bedömningen måste dessutom vara framåtsyftande och skyddsjakten ska inte vara en form av hämnd. Om en skada inträffat, som av olika skäl visserligen skulle kunna anses som allvarlig, men som framstår som osannolik att den upprepas finns inget behov av skyddsjakt.

Det överklagade beslutet är fattat efter ett angrepp på två minishetlandsponnyer den 10 april 2024. Det är mycket små hästar jämförbara med får. I hagen gick också en nötkalv och sex får och det är oklart varför vargarna angrep ponnyerna.

Skyddsjakten avser en hane G232-22, född i Siggefora1-reviret och är så kallad F2. Fadern G165-17, född i Tiveden 2-reviret, är en första generationens avkomma (F1:a) till en invandrad finsk-rysk varg (F0). Modern G24-19, född i Gårdsjö 6-reviret där hanen (morfar) G6-12 som är född i Kynna 2-reviret också är en första generationens avkomma (F1:a) till en invandrad finsk-rysk varg. Vargen G232-22 har alltså invandrad varg i sig och är därmed särskilt skyddsvärd. Modern G24-19 försvann plötsligt från reviret och har inte hittats.

Enligt SLU fanns det den 1 oktober 2023 endast 368 vargindivider. Det är farligt nära det nationella referensvärdet för gynnsam bevarandestatus på minst 300 vargar, ett antal som inte får underskridas. Därefter har licensjakt och skyddsjakter ägt rum. Därtill kommer illegal jakt, som forskare bedömt regelmässigt uppgår till 21 procent – alltså ytterligare 94,5 vargar som ska frånräknas vargantalet. Då är antalet nere på 273 vargar, dvs. under referensvärdet. Utöver legal och illegal jakt dör vargar naturligt. Valpar har hög dödlighet, särskilt ”vargavintrar”. Det finns också andra allvarliga hot, såsom rävskaab. Förra året antas flera valpar ha dött av rävskaab i Västra Götalands län, av foton från viltkameror att döma. Dessutom gäller det referensvärde för gynnsam bevarandestatus som Sverige har rapporterat (300) bara under förutsättning att minst en invandrad varg per generation kommer in i Sverige

och får valpar (som överlever och i sin tur för sina gener vidare). I annat fall borde det nationella referensvärdet för den svenska vargstammen ligga på 1700 vargar. Med Naturvårdsverkets ifrågasatta nya riktlinjer finns risk för att arten utrotas.

I Sverige finns en halv miljon får och vargen tar 100-500 får per år, varför omfattningen av skadorna är sådan att det så ses som en affärsrisk. Färbönder kan försäkra sig mot dessa skador och de innebär inte större ekonomiskt avbräck. När det gäller nötboskap rör det sig om maximalt fem djur årligen av 1,5 miljoner nötboskap. Angrepp på häst/ponny är mycket sällsynta, vilket också framgått av medierapporteringen i detta fall. Att det skulle ske något ytterligare angrepp på hästar i närområdet är osannolikt. I Sverige har det varit tre dokumenterade vargangrepp på häst under de senaste 23 åren. Vid alla dessa tillfällen rörde det sig också om shetlandsponny eller minishetlandsponny, dvs. påfallande små djur.

När vargangrepp på tamdjur sker återkommande beror det oftast på ineffektiva skydd. Att skjuta vargar för att hindra angrepp är ett ineffektivt sätt att förebygga kommande angrepp. Tvärtom ökar risken för angrepp om valpar mister en förälder eftersom den kvarvarande föräldern får svårt att ta hand om valpar på egen hand. Risken är därför att den tvingas ta lättare byten, såsom tamdjur instängda i en hage utan direkt tillsyn.

Effektiva lösningar kan vara att sätta upp rovdjursavvisande stängsel. Femtrådiga elstängsel (RAS) har visat sig effektiva mot varg. Det finns också digitala lösningar för skrämning med ljud och ljus. Länsstyrelsen kan låna ut akutstängsel med el. Det finns alltså annan lämplig lösning än skydds jakt. Både länsstyrelsen och ideella föreningar bistår tamdjursägare som vill sätta upp rovdjursavvisande stängsel. Försäkringar täcker ekonomiska förluster med anledning av de angripna djuren och det finns möjligheter att få ersättning för merkostnader.

Eftersom det inte är visat att den skadegörande vargen är mer benägen att döda tamdjur än genomsnittsvargen är skyddsjakten inte ändamålsenlig eftersom man kan råka döda fel varg och då kan problemet kopplat till en viss skadegörande individ fortsätta. Beslutet är inte proportionerligt eller befogat. Om de nya riktlinjerna inte hade kommit hade länsstyrelsen knappast fattat beslut om skyddsjakt i detta fall.

Vad [REDACTED] framför

Jakten är inte selektiv då individen inte är fastställd. Jakten kan inte anses uppfylla syftet då länsstyrelsen inte kunnat visa att rätt varg skjuts. Vargen kan inte anses vara särskilt skadegörande enligt EU- art/habitatdirektivet. Detta då direktivet säger att ett angrepp inte klassas som detta. Kravet att alla andra möjligheter ska prövas först är inte uppfyllda då djuren går bakom ett 3-trådigt stängsel istället för ett godkänt 5-trådigt rovdjursstängsel. Vargen kan idag inte anses inneha uppfyllt gynnsam bevarandestatus då vi saknar de invandrade vargarna som krävs för detta.

Att länsstyrelsen nu vet vilken individ som anses vara skadegörande är irrelevant då det som överklagas är de uppgifter som länsstyrelsen lagt fram i sitt tidigare beslut. Att de nu vet vilken individ som anses vara skadegörande visar inte att just den individen kommer att dödas då det är två vargar som syns på film. Beslutet bryter fortfarande mot Eu:s art- och habitatdirektiv som säger att endast den skadegörande individen får tas bort.

Vad länsstyrelsen anför

Länsstyrelsen finner inte skäl att ändra sitt beslut och framför sammanfattat Följande. Resultat från det salivprov som togs i samband med den besiktning som gjordes strax efter angreppet den 11 april har inkommit till länsstyrelsen den 17 april. Resultatet identifierar individ G232-22, samma individ som

utförde ett av de angrepp på får som ligger till grund för det nu överklagade beslutet samt för det beslut om skydds jakt som fattades den 9 oktober 2023, dnr 50491–2023. Angreppet på får där denna individ identifierades utfördes den 20 september 2023 strax norr om Norrtälje. Att samma individ nu har angripit och dödat två minishetlandsponnyer stärker länsstyrelsens bedömning att det finns en fortsatt risk för allvarlig skada om inte skydds jakt genomförs, då denna varg på nytt har angripit tamdjur. Att ett antal månader har förflutit mellan angreppen ska ses i ljuset av att tamdjur under sena höst- och vintermånader i stor utsträckning hålls installade.

RÄTTSLIG REGLERING

Bestämmelser

Enligt artikel 12 i rådets direktiv (92/43/EEG) av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) utgör varg en strikt skyddad art. Undantag kan tillåtas från det strikta skyddet under vissa förutsättningar som anges i artikel 16.1 art- och habitatdirektivet. Undantagen har i svensk rätt genomförts i bl.a. 23 a § jaktförordningen.

Enligt 23 a § första stycket jaktförordningen (1987:905) är förutsättningar för skydds jakt på varg att det inte finns någon annan lämplig lösning och att det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom ske i något av de syften som uppräknas i paragrafen, bl.a. av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön, eller för att förhindra en allvarlig skada särskilt på boskap eller annan egendom.

Av 23 b § jaktförordningen följer att beslut om skydds jakt på varg får fattas av länsstyrelser om det finns förutsättningar enligt 23 a § efter ansökan av den

som riskerar att drabbas av skada eller på eget initiativ. Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå får beslut om skydds jakt fattas även om någon skada ännu inte har inträffat eller om skadan ännu inte nått en allvarlig nivå.

I EU-domstolens avgörande C-342/05 *Kommissionen mot Finland*, punkt 25, uttalas att direktivets undantagsbestämmelser ska tolkas restriktivt och att den myndighet som fattat beslutet har bevisbördan för att det föreligger nödvändiga förutsättningar för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 art- och habitatdirektivet.

Av proportionalitetsprincipen, som slagits fast av EU-domstolen inom artskyddsområdet (se dom i mål C-76/08, *Kommissionen mot Malta* punkt 57 och 64), följer att ett undantag från skyddssystemet som en medlemsstat har för avsikt att göra, ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget. I C-674/17, *Tapiola*, understryks restriktiviteten och kraven på motivering vid tillåtande av dödande av varg. Målet gällde stamvårdande jakt (motsvarande licensjakt i svensk rätt), men relevant för gynnsam bevarandestatus (GYBS) uttalar domstolen (punkt 59) att det som huvudregel är nödvändigt att bedöma vilken inverkan ett undantag får på ett lokalt bestånd för att kunna bedöma vilken inverkan ett undantag får för bevarandestatusen för hela det aktuella beståndet. Att hänsyn ska tas till det regionala beståndet för att säkerställa att det nationella målet inte underskrides uttalas även av Kammarrätten i Sundsvall i dom den 28 mars 2019, mål nr 389-19 (som gällde licensjakt på lodjur).

Av Kammarrätten i Sundsvalls avgörande den 2 november 2022 med mål nr 1935-22 framgår bl.a. följande. Skador som är en normal affärsrisk och skador som förekomsten av en viss art normalt leder till och som den enskilde bör tåla

är enligt kammarrättens mening inte att betrakta som allvarlig skada. När angreppen inte kunnat knytas till en grupp av vargar och inte en specifik varg, rekommenderas skydds jakt för att förebygga angrepp på tamdjur, efter fyra eller fler angrepp i samma vargrevir under en tolv månaders period. När det inte finns några uppgifter om tätheten av besättningar med tamdjur krävs att de aktuella vargarna är benägna att angripa tamdjur oftare än genomsnittsvargen.

Av Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skydds jakt på stora rovdjur reviderad 2023 framgår bl.a. att ”allvarlig skada” anses föreligga om det är sannolikt att en allvarlig skada kommer att inträffa eller, om det redan har inträffat en allvarlig skada, att det är sannolikt att skadan förvärras ytterligare genom förnyade skador. Därmed ska omfattningen av redan uppkomna skador, hur lång tid som skadorna har pågått, tidsintervall mellan skadetillfällena, tid till dess skadorna kan förvänta upphöra för säsongen och erfarenheter från tidigare säsonger beaktas. Vid bedömningen av om det är sannolikt att upprepade angrepp kommer att inträffa eller att en redan allvarlig skada förvärras bör det särskilt beaktas om antalet angrepp är så stort att fler kan förväntas ske, om angreppen har skett under en så kort tidsperiod att det är sannolikt att det är samma individ/individer som orsakat dem. Andra faktorer som påverkar bedömningen är hur djurhållningen bedrivs och om tamdjursbesättningarnas täthet i området är sådan att det i sig ökar risken för förnyade angrepp.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om samtliga förutsättningar för skydds jakt är uppfyllda. Det är länsstyrelsen som har bevisbördan för detta.

Allvarlig skada och risk för allvarlig skada

Förvaltningsrätten instämmer i länsstyrelsens bedömning att det utifrån det angrepp på två minishettlandsponnyer som ägt rum den 10 april 2024 i kombination med de tidigare dokumenterade angrepp som skett i området har uppkommit allvarlig skada och också att det föreligger fortsatt risk för allvarlig skada. Vid denna bedömning har rätten särskilt beaktat följande. Vargen besökte hagen igen efter den aktuella attacken på ponnyerna och var kvar när länsstyrelsen kom till platsen vilket visar att vargen är mycket oskygg. Med hänsyn till att flera vargangrepp ägt rum, där får och miniponnyer dödats, bedömer förvaltningsrätten att det finns en stor sannolikhet för fortsatta angrepp på tamdjur. Detta också sett mot bakgrund av att betessäsongen nu påbörjas.

Resultat av salivprov som togs i samband med den besiktning som gjordes efter angreppet den 10 april identifierar individ G232-22 som skadegörande vid angreppet. Samma individ har vid tidigare tillfällen identifierats som skadegörare vid attacker på får i norra delen av Stockholm. Under september 2023 skedde tre angrepp och totalt dödades 26 får. Tidigare under samma år i maj och juni skedde två angrepp på får i Uppsala län. Vid dessa angrepp har ytterligare en vargindivid – förutom den nu aktuella individen G232-22 – identifierats, G32-23. Att ytterligare en varg tidigare varit inblandad i angrepp på tamdjur medför inte att det i förhållande till nu aktuellt beslut finns en osäkerhet rörande om beslutet om jakt har fattats i förhållande till en varg som uppvisat ett skadegörande beteende och om åtgärden kan förväntas få önskat resultat. Vidare har den nyss avslutade inventeringen inte visat på förekomst av något vargrevir och jakten är begränsad så att endast en varg som rör sig ensam får skjutas. Av utredningen i målet framgår att observationer gjorts som visar att vargen är kvar i området.

Genom det begränsade jaktområdet finns dessutom ett tillräckligt tydligt samband mellan åtgärden, att förhindra allvarlig skada, och det förväntade resultatet.

Gynnsam bevarandestatus

Årets inventering 2023/2024 avslutat men ännu inte fastställd men vargen i Sverige har sedan tidigare bedömts ha en gynnsam bevarandestatus (HFD 2016 ref. 89). Enligt inventeringen 2022/2023 finns det ca 450 vargar i Sverige, vilket innebär att den svenska populationen ligger över referensvärdet på 300 vargar som är ett av kraven för gynnsam bevarandestatus.

Av det överklagade beslutet framgår att länsstyrelsen övervägt följderna av skydds jakt på lokal nivå och angett att det inte förekommer någon genetisk viktig varg i eller nära det aktuella jaktområdet. Förvaltningsrätten anser att skydds jakt efter en varg inte riskerar att försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten. Skäl saknas för ingripande mot beslutet på denna grund.

Annan lämplig lösning

Förvaltningsrätten delar länsstyrelsens bedömning att det inte, utifrån den höga risken för allvarlig skada på tamdjur i området, finns någon annan lämplig lösning än skydds jakt. Skäl saknas för ingripande mot beslutet på denna grund.

Sammanfattning

Den beslutade skydds jakten gäller ett begränsat område i Norrtälje kommun. Endast en vargindivid får skjutas. Förvaltningsrätten anser, oaktat vad [REDACTED] anfört i denna del, att beslutet är proportionerligt. Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att länsstyrelsens beslut uppfyller

alla de krav som ställs på beslut om skydds jakt. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

[REDACTED]

rådman

I avgörandet har även nämndemännen [REDACTED]

[REDACTED] deltagit.

[REDACTED] har föredragit målet.

Beslut om skydds jakt efter varg i Norrtälje kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutar att medge [REDACTED] och [REDACTED] tillstånd till skydds jakt efter en (1) varg i Norrtälje kommun, Stockholms län. Skydds jakten får endast ske inom det område som avgränsas på karta i bilaga 1 i detta beslut.

Skydds jakten får ske dygnet runt från beslutets datum till och med den 31 maj 2024, dock som längst till dess en varg fällts inom jaktområdet eller till dess annat beslutats.

Länsstyrelsen beslutar att jakten får ske på annans jaktområde.

Alla typer av belysning får användas för att underlätta skydds jakten, se dock villkor 6.

Länsstyrelsen beslutar att jakten får bedrivas från motordrivet fordon, se dock villkor 7.

Länsstyrelsen beslutar att skydds jakten får bedrivas med hjälp av hund, se dock villkor 8.

Länsstyrelsen beslutar att detta beslut ska gälla omedelbart utan hinder av att beslutet överklagas. Hur beslutet kan överklagas framgår av bilaga 2.

Villkor

Länsstyrelsen beslutar att nedan angivna villkor ska gälla för jakten enligt detta beslut.

1. Endast varg som rör sig ensam får fällas under skydds jakten.

Jaktledare och organisation

2. Länsstyrelsen utser jaktledare till skyddsjakten. Jaktledaren utser, i samråd med Länsstyrelsen, ett jaktlag på max 20 personer. Personuppgifter på samtliga jakttagare ska finnas hos jaktledaren och kunna uppvisas för Länsstyrelsen och polis vid tillsyn. Länsstyrelsens personal har rätt att avbryta jakten.
3. Jaktledaren ska innan jakten inleds se till att samtliga jägare informeras om vilka villkor som gäller för skyddsjakten. Varje jakttagare har också själv skyldighet att hålla sig informerad om vilka villkor som gäller vid skyddsjakten.

Jaktmedel och metoder m.m.

4. Jakten ska bedrivas med största möjliga hänsyn till såväl berörd art som övrig fauna och rekreationssökande allmänhet.
5. Enbart godkända jaktmedel för varg enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt (NFS 2023:8) får användas.
6. Rätt att använda belysning innefattar inte elektronisk bildförstärkare, elektronisk bildomvandlare, värmekamera och termiska sikten.
7. Varg får sökas från motordrivet fordon på vägar/skogsbilvägar inom jaktområdet för fastställande av djurets ungefärliga vistelseplats. Undantaget ger inte rätt att skjuta eller förfölja varg från motorfordon, dock får skott avlossas av skytt utanför motordrivet fordon i direkt anslutning till att motorn slagits av.
8. Skyddsjakten får bedrivas med hjälp av högst två löshundar som förföljer vargen samtidigt. Dessa ska vara speciellt tränade för jakt efter rovdjur. Hundarna bör ha likartat arbetssätt. Hund får släppas lös först efter samråd med jaktledaren. Ytterligare hundar får finnas i jaktorganisationen för spårning.

Anmälan om fälld eller påskjuten varg

9. Påskjuten/fälld varg ska omedelbart anmälas till Länsstyrelsen. Anmälan ska ske till Länsstyrelsens i Stockholms län telefonnummer 010-223 17 13.

10. Den som påskjutit varg ska snarast vidta de åtgärder som behövs för att vilt som skadats vid jakt ska kunna spåras upp och avlivas. Spår på skottplats får inte förstöras. Eftersök ska genomföras fram till dess att
 - a. djuret påträffats dött,
 - b. djuret påträffats skadat och avlivats, eller
 - c. djuret inte kan anträffas.
 - d. djuret konstaterats oskadat.
11. Den som har påskjutit ett djur ska på begäran visa skottplatsen för Länsstyrelsen. Den som har påskjutit ett djur ska redovisa till Länsstyrelsen hur skottplatsundersökning och eftersök genomförts samt dokumentera dessa åtgärder på särskild blankett som Länsstyrelsen tillhandahåller.

Hantering av fälld varg

12. Fälld varg ska lämnas orörd på skottplats/fallplats.
13. Fälld varg besiktigas av Länsstyrelsens besiktningspersonal. Flådd helkropp samt referensprov i form av hudbit tas omhand av Länsstyrelsen och skickas till Statens veterinärmedicinska anstalt och tillfaller därefter Naturhistoriska riksmuseet. Skinnen ska chipmärkas av Länsstyrelsen och tillfaller därefter jakträttshavaren.

Avlysning

14. Länsstyrelsen avlyser jakten när en (1) varg påskjutits utan att falla, eller har fällts. Om eftersök visar att påskjutet djur är oskadat beslutar Länsstyrelsen om fortsatt jakt ska ske inom den tid beslutet gäller.
15. Länsstyrelsen äger rätt att omedelbart avlysa jakten om förutsättningarna för skyddsjakt förändras eller om jaktförhållandena förändras på ett sådant sätt att jakten inte kan genomföras i enlighet med gällande bestämmelser samt villkoren i detta beslut.

Upplysningar

Jakt som inte följer villkoren i beslutet sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott återfinns i 43 och 44 §§ samma lag.

Enbart godkända jaktmedel för varg enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt (NFS 2023:8) får användas, se villkor 5 ovan. Länsstyrelsen erinrar om bestämmelserna i 2 kap. 5 och 11 §§ i nämnda föreskrifter om begränsningar i magasinkapacitet hos halvautomatiska kulvapen samt om ammunition klass 1 för kulgevär vid jakt efter varg.

Vid jakt efter varg ska hund som är särskilt tränad i att spåra upp skadat vilt kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen. Detta framgår av 17 § andra stycket i jaktförordningen (1987:905).

Skyddsjakten får inte utföras på så sätt att varg utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara (se 27 § jaktlagen).

Enligt 28 § jaktförordningen får rovdjur dödas av tamdjursägare eller vårdare om det finns skälig anledning att befara ett angrepp.

Beskrivning av ärendet

Ansökan

██████████ har, tillsammans med ██████████ den 11 april 2024 ansökt om skydds jakt efter en (1) varg inom i ansökan angivna fastigheter. Ansökan har senare justerats till att avse det område som avser i bilaga 1 till detta beslut. Enligt ansökan har det skett ett angrepp på två minishetlandspionyer den 10 april 2024. Skadorna uppskattas hittills kostat 60 000 kronor och det finns oro och risk att får och kalvar på fastigheten attackeras.

Fortsatta observationer från närboende har inkommit till Länsstyrelsen den 15 april 2024 som indikerar att vargen fortfarande är kvar i området.

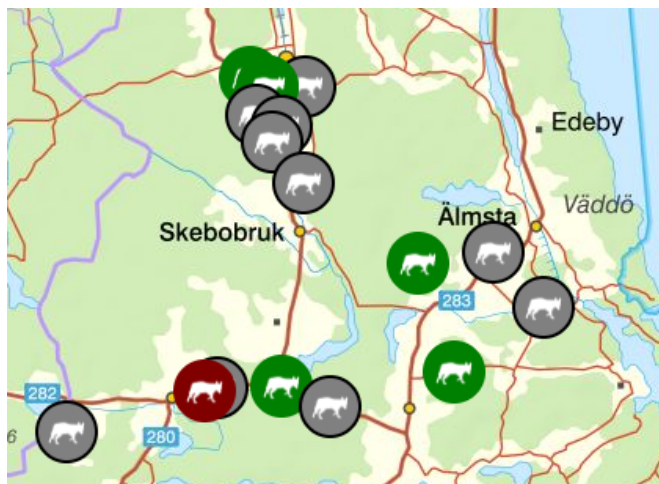
Skador

Länsstyrelsen har besiktigat pionyerna och konstaterat att skadorna orsakats av varg. Trots att djurägaren vid ett tillfälle hade sett vargen i hagen och skrikit på vargen återvände vargen till hagen och de döda minishetlandspionyerna vid ett senare tillfälle under dagen. Vargen var kvar i hagen när Länsstyrelsen kom till platsen. DNA-prov har skickats för analys till Grimsö forskningsstation, men resultat har ännu inte kommit.

Angreppet skedde i en hage med de två minishetlandsponnyerna, sex får och en nötkalv, där alla djur gick i samma hage. Fåren eller nötkalven angreps inte då de troligen vistades i ligghallen vid tillfället. Stängslet till hagen bestod av tre eltrådar. Efter angreppet har akuta åtgärder vidtagits för att förhindra nya skador. Dessa har bestått i att lapptyg satts upp runt hagarna samt ökad tillsyn och intag av djuren.

Länsstyrelsens kännedom om vargförekomst i området samt angrepp på tamdjur i närtid

Under den nyligen avslutade inventeringen fastställdes ingen stationär förekomst av varg eller revir i området. Ett flertal observationer har gjorts av allmänheten på senare tid som visar på förekomst av varg i området norr om Norrtälje. Länsstyrelsen har även den 14 april 2024 kvalitetssäkrat en observation om två vargar i närområdet till där angreppet skedde.

Figur 1. Rapporter från skandobs.se de senaste tre månaderna.

Länsstyrelsen beslutade den 9 oktober 2023, dnr 50491-2023, på eget initiativ om skydds jakt efter en (1) varg i Norrtälje kommun. Ingen varg fälldes under den beslutade skyddsjakten.

Det beslutade jaktområdet sträckte sig delvis över det område som omfattas av nu aktuell ansökan. Som bakgrund till det beslutet angavs bl.a. följande.

Under september 2023 skedde tre angrepp på får i norra delen av Stockholms län. Angreppen skedde i området kring Bergshamra, på Väddö, samt i ett område strax norr om Norrtälje. Totalt dödades 26 får. Tidigare under samma år, i maj och juni, skedde två angrepp på får i Bergshamra respektive Almunge i Uppsala län.

Länsstyrelsen besiktigade skadorna vid samtliga tillfällen och konstaterade att skadorna orsakats av varg. DNA-prov togs från samtliga angrepp varvid individ G232-22 respektive individ G32-23 identifierades.

Motivering till beslutet

Förutsättning för skydds jakt

För att skydds jakt ska kunna medges krävs att förutsättningarna i 23 a § jaktförordningen (1987:905) är uppfyllda. Skydds jakt får enligt bestämmelsen meddelas för att förhindra allvarlig skada särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom. För skydds jakt krävs även att det inte finns någon annan lämplig lösning och att det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Länsstyrelsen ska i ärenden som handlar om skydds jakt på rovdjur göra en samlad bedömning i varje enskilt fall. Länsstyrelsen ska bland annat bedöma och ta hänsyn till omfattningen av skador och olägenheter, om skadeförebyggande åtgärder har gjorts samt vilka möjligheter till förebyggande av skada och olägenheter som finns, på kort och lång sikt. Länsstyrelsen ska också utvärdera möjligheterna till andra lämpliga lösningar än skydds jakt, samt beakta vargstammens utveckling i landet som helhet samt den aktuella vargens genetiska ursprung.

Förhindra allvarlig skada

Av Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget angående uppdaterade riktlinjer för beslut om skydds jakt på stora rovdjur i skrivelse den 21 mars 2024 (NV 05515-23) framgår att riktlinjerna kommer innebära att skydds jakt kan beviljas i det fall det har dokumenterats ett angrepp på häst eller nöt. Därutöver framgår att skydds jakt kan beviljas i det fall det under en 12-månadersperiod har dokumenterats två eller fler angrepp av varg på får eller get inom ett område motsvarande storleken på ett genomsnittligt revir eller hemområde. Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att kravet på allvarlig skada kan vara uppfyllt redan efter ett angrepp på häst då det dels är svårt att förebygga fortsatta angrepp på hästbesättningar, dels då ett angrepp på häst för den enskilde tamdjursägaren generellt medför en stor ekonomisk förlust.

I området som omfattas av ansökan om skydds jakt är tätheten av fårbesättningar mycket hög, minst 50 get- och/eller fårbesättningar finns registrerade. Utöver de minishetlandsponnyer som dödades den 10 april 2024 finns ytterligare minishetlandsponnyer i närområdet. I och med att betessäsongen påbörjas bedöms sannolikheten stor för ytterligare allvarlig skada på tamdjur. Risken för ytterligare angrepp är alltid som störst efter ett redan inträffat angrepp. Då vargen återigen besökte hagen och de döda minishetlandsponnyerna visar det på att vargen är motiverad att gå tillbaka till hagen. Fortsatta observationer efter angreppet från närboende indikerar att den skadegörande individen fortfarande är kvar i området. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att det finns en ökad risk att vargen ser tamdjur som minishetlandsponnyer, får eller getter som ett enkelt byte och risk för ytterligare angrepp på små ponnyer eller andra tamdjur bedöms som hög.

Till detta kommer att Länsstyrelsen så sent som i oktober 2023 bedömde att det fanns skäl för skydds jakt på varg inom delvis det område som omfattas av nu aktuell ansökan, då flera angrepp på får hade skett under en relativt kort tid. Ingen varg fälldes under denna skydds jakt, och därför bedömer Länsstyrelsen att även dessa händelser påverkar bedömningen av risk för fortsatta angrepp på tamdjur i området.

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att angreppet på ponnyerna i detta fall motsvarar kraven i Naturvårdsverkets riktlinjer för skydds jakt för stora rovdjur. Vargens benägenhet att besöka hagen där angreppet skedde, tätheten av tamdjursbesättningar i området samt de observationer och tidigare angrepp på får som förekommit i närområdet gällande varg indikerar en hög risk för ytterligare angrepp i området. Vidare anser Länsstyrelsen att sannolikheten för att den skadegörande individen fälls enligt beslutet bedöms som stor. Detta på grund att den nyss avslutade inventeringen inte visar på något revir, villkoret för skydds jakten att endast en varg som rör sig ensam får fällas på skydds jakten samt att de observationer som inkommit till Länsstyrelsen i närområdet där angreppet skedde indikerar på en ensam varg.

Länsstyrelsen anser därför att skydds jakten kan beviljas mellan den 16 april och den 31 maj 2023 inom området som avses i bilaga 1 till detta beslut.

Annan lämplig lösning

I området som berörs av skyddsjaksbeslutet är tätheten av fårbesättningar mycket hög. Stora delar av skyddsjaksområdet omfattas av skärgårdsmiljö där många tamdjursägare varken har rovdjursavvisande stängsel (RAS) eller stängt mot vatten. Enligt Riksdagsbeslut 2013/2014: MJU7 "En hållbar rovdjurspolitik" ska vargens förekomst i län med intensiv fårskötsel samt skärgårdsmiljö begränsas till de områden där vargen gör minst skada.

Efter angreppet har akuta åtgärder i den aktuella hagen vidtagits för att förhindra nya angrepp. Detta har inneburit uppsättning av lapptyg, installation av djur och ökad tillsyn. Enligt praxis bör även bedömningen av om det finns någon annan lämplig lösning utgå från de faktiska omständigheterna vid tiden för beslutet. Det kan alltså inte vägas in att det eventuellt hade kunnat vara lämpligt att agera på ett annat sätt i ett tidigare skede (se Kammarrättens i Stockholm dom den 14 februari 2014, mål nr 3854-13).

Enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för skyddsjakt efter rovdjur finns det inga lämpliga åtgärder för att förebygga ytterligare angrepp på nöt eller häst. Lapptyg, nattfallor eller nattintag är ofta rimliga förebyggande åtgärder vid angrepp på får eller get men betesmarkernas storlek gör det oftast orimligt att vidta samma åtgärder för nöt och häst. Bidrag till rovdjursavvisande stängsel prioriteras vanligtvis inte för nöt och häst. Länsstyrelsens uppfattning är att det under rådande förhållanden inte är möjligt att på kort sikt kunna genomföra förebyggande åtgärder för de djurbesättningar som riskerar att angripas i området. Genomförandet av skyddsåtgärder bedöms bli tids- och resurskrävande, vilket är en aspekt som enligt Naturvårdsverkets riktlinjer kan utgöra skäl för bedömningen av skyddsjakt. Länsstyrelsen tar även hänsyn till den påbörjade betessäsongen och djuren förväntas att hållas utomhus för foderresurs. Därutöver måste hänsyn tas till att varg i norra delen av Norrtälje kommun i Stockholms län är ett relativt nytt fenomen i förhållande till krav på rovdjursavvisande stängsel. Länsstyrelsen bedömer att det i aktuellt fall inte finns någon annan lämplig lösning än skyddsjakt för att undvika ytterligare angrepp.

Gynnsam bevarandestatus

Vargen har sedan tidigare bedömts ha en gynnsam bevarandestatus. Årets inventering 2023/2024 avslutat men ännu inte fastställd. Den senaste fastställda inventeringen 2022/2023 visade att det fanns

cirka 450 vargar i Sverige. Detta visar alltså att populationen ligger över 300 vargar vilket är ett kriterium för att gynnsam bevarandestatus ska vara uppnådd.

Skydds jakt på invandrad varg, i synnerhet en varg som invandrat från den finsk-ryska vargpopulationen, kan få en särskild påverkan på stammen i stort och behöver därför undvikas i möjligaste mån. Naturvårdsverket anger i sina riktlinjer för skydds jakt på stora rovdjur att skydds jakt kan beviljas i det fall det under en 12-månadersperiod har dokumenterats två eller fler angrepp av invandrad varg på nöt eller häst inom ett område motsvarande storleken på ett genomsnittligt revir eller hemområde.

Den nyss avslutade inventeringen för varg har inte påvisat DNA från någon invandrad varg eller avkomma till invandrad varg i området norr om Norrtälje. Länsstyrelsen gör därmed även bedömningen att sannolikheten för att den aktuella vargen skulle vara en invandrad varg eller avkomma till invandrad varg är väldigt låg.

Sammanfattande bedömning

Vid avvägning mellan de i ärendet motstående intressena av att förhindra allvarlig skada och att skydda vargstammen, bedömer Länsstyrelsen att situationen föranleder ett behov av att förebygga skador genom tillstånd till skydds jakt på den varg som utfört angrepp på minishetlandsponnyerna. Länsstyrelserna bedömer vidare att samtliga förutsättningar enligt 23 a § jaktförordningen för beslut om skydds jakt är uppfyllda under förutsättning att föreskrivna villkor följs.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Naturvårdsverket har den 14 april 2023, diarienummer NV-01088-23, med stöd av 24 a § jaktförordningen (1987:905) beslutat att överlämna rätten att besluta om skydds jakt efter bland annat varg till samtliga länsstyrelser i Sverige utom Länsstyrelsen i Gotlands län. Av 23 b § jämförd med 24 a § jaktförordningen följer att beslut om skydds jakt på varg får fattas av länsstyrelsen.

Enligt 23 a § första stycket jaktförordningen är förutsättningarna för skydds jakt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom ske i något av de syften som räknas upp i paragrafen,

bland annat för att förhindra allvarlig skada särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom.

Länsstyrelsen har även beslutat med stöd av 9, 9 b, 15 a, 21 och 24 d §§ jaktförordningen. Bestämmelserna reglerar vilken tid på dygnet jakten får ske, vad beslutet om skydds jakt ska innehålla, att undantag mot förbudet att använda motordrivet fordon får lämnas, under vilka förutsättningar skydds jakt får meddelas, samt att fällt djur tillfaller staten i vissa delar.

Bestämmelserna gällande skydds jakt i den svenska lagstiftningen har sin grund i Rådets direktiv 92/43//EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Beslutande myndigheter ska, i fråga om arter som är skyddade enligt direktivet, tolka den svenska lagstiftningen i linje med detta direktiv. Vargen har ett strikt skydd enligt EU:s direktiv. Länsstyrelsen har även beaktat skyddsreglerna i artikel 12 samt undantagsreglerna för jakt i artikel 16.1 i ovan nämnda direktiv. Hänsyn har också tagits till artikel 9 i Bernkonventionen (Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljöer).

Med stöd av 59 § jaktförordningen kan Länsstyrelsen besluta att beslutet gäller omedelbart utan hinder av att det överklagas.

Kungörelsedelgivning

Beslutet delges genom kungörelsedelgivning med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932). Kungörelse om detta beslut införs inom 10 dagar från datumet för beslutet i Post- och Inrikes Tidningar samt i Norrtelje tidning.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tillförordnad miljödirektör [REDACTED] med vilthandläggare [REDACTED] som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist [REDACTED] medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Naturvårdsverket
Polismyndigheten i Stockholms län
Mellersta rovdjursförvaltningsområde

Bilagor

1. Karta över skydds jaktområde
2. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Bilaga 1. Karta över skyddsjaksområde

Du kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där du kan nå dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande du bifogar ni kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppges sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 18075-2024.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.